

Boden-ANAN

medlemsblad för

Boden
Överluleå
Forskar Förening

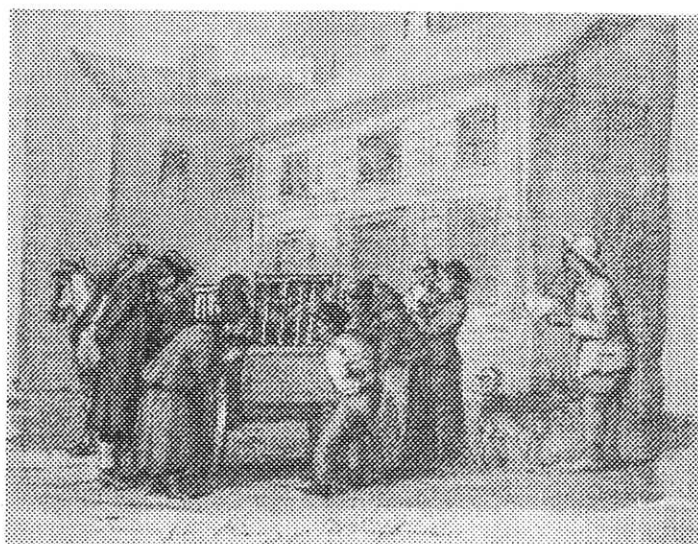
Nr 3

Årgång 13

Augusti 2004

Carl XV. Oljemålning av C.F.Kiörboe

"Framför Kongl. Hönsburen" i Bredåker. Till höger von Dardel. Akvarell av F. v. Dardel 1858

Innehåll

- s.2 Föreningsinformation, Ordförande har ordet
- s.3 Studiecirklar, Nytt i hyllan, Kulturhusens dag
- s.4 Carl XV:s resa genom Norrbotten
- s.8 Fyra föreningsars kulturrese
- s.9 Rapport från Östersund
- s.12 Gammalt tidningsinnehåll
- s.13 Bibelns vin, Blåbärsvin
- s.14 Hjälp!!! Nya medlemmar, Adressändringar
- s.15 Gamla brev, Besöksstatistik, Tack, Grattis

Styrelse och övriga funktionärer för Boden Överluleå ForskarFörening

*medlem i Sveriges Släktforskarförbund

Föreningens adress: c/o Elming, Glimmervägen 17, 961 46 BODEN

Postgiro: 157 58 - 6 Bankkontonr: 9960 420015 7586

Tel till forskarummet i Råbäcksgården: 0921 - 504 13, e-post: boff.boden@spray.se

Ordförande	Björn Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: bjorn.fredriksson@egonet.se			
V.ordförande	Arnold Lagerfjärd	Trollsländevägen 9	961 68	Boden	tel 0921 - 137 50
Sekreterare	Stina Elming	Glimmervägen 17	961 46	Boden	tel 0921 - 653 88
Kassör	Kerstin Johansson	Drottninggatan 20 D	961 35	Boden	tel 0921 - 176 62
		e-post: kerstin.38.johansson@telia.com			
Ledamot	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
Styrelsesuppleanter	Berthill Munkestam	Rubinvägen 16	961 46	Boden	tel 0921 - 654 45
	Barbro Forsberg	Antilopvägen 11	961 68	Boden	tel 0921 - 196 15
Valberedning	Ingmar Åkerstrand	S Bredåker 57	961 95	Boden	tel 0921 - 47 01 65
	Gudrun Adolfsson	Åvägen 4	961 44	Boden	tel 0921 - 659 10
	Sture Lindström	Kårgatan 7	961 33	Boden	tel 0921 - 196 34
Revisorer	Carl-Lennart Persson	Karetvägen 24	961 42	Boden	tel 0921 - 533 33
	Sixten Sandberg	Österby 950	961 95	Boden	tel 0928 - 401 32
Revisorsuppleanter	Catharina Källström	Tegelbruksgatan 13	961 73	Boden	tel 0921 - 173 38
	Rickard Pahlsson	Kungsgatan 17	961 61	Boden	tel 0921 - 158 83
Redaktion för medlemsbladet:					
Ansvarig utgivare	Ewa Sandberg	Kålrotsvägen 11	961 47	Boden	tel 0921 - 722 74
		e-post: ewa.sandberg@spray.se			
	Eila Fredriksson	Nipvägen 18	961 44	Boden	tel 0921 - 653 15
		e-post: eila.fredriksson@egonet.se			
Bildansvarig	Kristina Öhman	Kyrkgatan 33 1 tr	961 75	Boden	tel 0921 - 159 79
Kontakt i datafrågor	Gunnar Glaas	Kungsgatan 38	961 64	Boden	
		e-post: gunnar.glaas@telia.com			

MEDLEMSAVGIFT, KODKORT och NYCKEL

Medlemsavgiften för år 2004 är 100 kronor.

Kodkort till ytterdörren och nyckel till kammaren finns att köpa i Råbäcksgården. Kodkort kostar 50 kronor och nyckel 90 kronor. För att köpa dessa fordras att du är medlem i föreningen. Kortet ger tillträde till lokalerna från kl 07.00 till kl 21.00 alla dagar i veckan. Nyckeln ger tillträde till kammaren där vi förvarar våra samlingar.

Ta kontakt med någon i styrelsen om du är intresserad.

ADRESSÄNDRING

Om du ändrat adress, var vänlig meddela föreningen din nya. Vi får inte adressändringar från något register.

PLANERAD UTGIVNING

Boden-ANAN planeras komma ut:

vecka 46 - manusstopp 24 oktober 2004
vecka 7 - manusstopp 30 januari 2005

Ordförande har ordet

På vårt senaste styrelsemöte checkade vi av vad som hänt i föreningen, under sommaren som gått. Under punkten rapporter i protokollet förundras och gläds man över den mängd verksamheter som genomförts under tiden 15/5 - 15/8.

Ett litet axplock: Cykel till Selets bruk i hällregn, undervisning av skolklasser, storstädning av Råbäcksgården BÖFF:s forskarlokal, deltagande i seminarium på Skapa i Sävast, historisk guidning för Cykelfrämjandet i Luleå/Boden om vår egen engelska kanal.

För övrigt, när man har storstädat, så skall man stänga dörren till öppenspisarna, vilket vi inte gjorde och en fågel om in och i sin idoga kamp att komma ut förorsakade ytterligare en extra städdag. Berthill Munkestam var den som på morgonen släppte ut den flygande ofrivillige gästen i den påbörjade städningen.

I juli var föreningens soldatforskarutskott, tillsammans med I 19:s kamratförening med fler, och uppmärksammade Nederluleå sockens siste indelte soldat Axel Mård vid dennes gravsten på kyrkogården i Gammelstad.

Tyvärr så blev det ju ingen Östersundsresa med tåg på Inlandsbanan, på grund av för få deltagare. SYND!

Hembygd dagarna deltog vi i med sedvanlig svung. Heder åt våra duktiga "loppisförsäljare" och släktforskar marknadsförare. Numera får vi besök av normännen, som bor på Bodens fina campingplats eller i kyrkstugor som de berömmer. Ett antal över-kölen-släktforskarproblem har blivit lösta för dessa besökande normän.

Björnvål

Studiecirklar

Även i höst kommer studiecirklar att hållas i Råbäcksgården. Det gör att stora forskarsalen preliminärt är upptagen tisdag, onsdag och torsdag kväll samt onsdag för- och eftermiddag. På anslagstavlor i lokalen kommer tider att anslås så snart det är bestämt när cirkelarna startar. Där anslås även andra inbokade tider som studiebesök mm.

Gör till en vana att kontrollera anslagstavlan.

Släktforska vidare – före 1682

Vi planerar att starta ytterligare en omgång av vidareutbildningskursen för erfarna släktforskare; åtta studietillfällen. Preliminär tid – onsdagkvällar. Max 8 deltagare.

För mer information ring Berthill Munkestam tel 0921 – 65 445. Anmälan görs till Björn Fredriksson tel 0921 – 65 315.

Nytt i hyllan

I bokhyllan finns nu även:

Supplement till Hernösands Stifts Herdaminne

Sorsele, Bok 2, *Thea Hälleberg*

År av liv, Luleå stift 1904 – 2004

Släktforskarnas årsbok 2004 med bl.a. "Slakten Keisari från Vettasjärvi"

Årsbok för Riks- och Landsarkiven 2004 — "Att resa i arkiv"

Folken i tiden och Kiruna kyrka 1898 – 1990

Många strängar har stämts

Modelejon. Manligt mode 1500-tal, 1600-tal, 1700-tal

Sverige från A till Ö

Porjus, den flygande byn

Siknäs, kustbygd — kulturbygd

Siknäs studiecirkelbibliotek 1917

Vart tog de vägen? (Siknäs)

Familjer i Edsele

Renskrift av födelsebok Långsele 1732 – 1927

Släkt och hävd 1970 – 1976 (ej komplett)

Svenska arméns rullor 1930 – 1997 (ej komplett)

Riksarkivets bestandsöversikt (9 band) + Källor till invandringens historia (1 band)

CD-ställen har kompletterats med:

1700-talets Piteå

Nederkalix husförhörlängd AI:1 och AI:2

Familjeregister för socknar i Medelpad 1500-1800

Rosenbergs lexikon

Register till mantallängder 1800-1875 (Stockholms stadsarkiv)

Umeå lfs 1660 – ca 1760

Bouppteckningsregister Jämtlands län

Ministerialregister Jämtlands län

Norsjö fs (AC) 1743 – 1900

Återställare

Om intresse föreligger drar vi igång en ny omgång återställare när vi har 6-8 anmälningar.

Återställaren är till för Dig som kommit av Dig med forskningen. Har Du kört fast? Tycker Du att Du glömt bort hur man går tillväga? Har Du kommit till nya frågeställningar? osv. osv. Då är troligen det här något för Dig. Återställaren är tre gånger tre lektionstimmar, onsdagkvällar 18.30 – 21.00.

Du anmäler Dig till Eila och Björn (0921 – 65 315) eller Ewa (0921 – 72 274).

Kulturhusens dag 12/9

Årets tema för kulturhusens dag är "Hus i goda händer". För Bodens del innebär det att Bodens kommun i samarbete med bl.a. Boden Överluleå ForskarFörening kommer att anordna guidade visningar av husen på kulturområdet.

De hus som visas är bl.a. Bodens kommuns äldsta skolhus, **Almska skolan**, som fått namn efter dess förste lärare som även var kantor och orgelbyggare; det gamla **tingshuset** som färdigställdes 1834; **kyrkan** från 1831 med sitt kolumbarium - ett av två i landet; **kyrkstugorna**; **Råbäcksgården** – norrbottensgård som saknar den stora salen.

Gamla hus som alla används. Att de dessutom är i goda händer visas t.ex. genom att man nu ersätter den brandfarligare direktverkande eluppvärmningen med fjärrvärme.

Öppet hus kl. 11.00 – 15.00

Inom kommunen kommer även att visas **Kvarnhultskåtan**, en skogssamisk timrad kåta uppförd på 1940-talet. Arrangör är Silbonah Sámesijdda.

Vägbeskrivning: Väg 97 till Harads, över Luleälven mot Södra Harads. Vid vägskylt Urstjärn 4 ta höger, "Rödingsträskvägen" cirka 12 km. Följ skyltning.

Öppet hus kl. 13.00 – 16.00

Oförutsett

Vår ordförande, Björn Fredriksson, har drabbats av akut sjukdom och ligger när detta skrivs i respirator på Sunderby sjukhus. Han insjuknade den 16 augusti, kort efter att han skrivit sin spalt till alla medlemmar (se sidan 2) — som han ämnade komplettera.

Vi skickar en "Krya på Dig" – hälsning och hoppas på ett snart tillfrisknande, — och att få se honom igång i verksamheten igen.

Carl XV:s resa genom Norrbotten

av Hugo Lindgren

(ur Norrbottens läns Hembygdsförenings årsbok 1934)

forts. från Boden-ANAN nr 1/2004

Ehuru v.Dardel icke omnämner vistelsen i Piteå, får detta icke tydas som ett bevis för att hans höge herre icke fann bekantskapen med den förra länsresidenstaden annat än angenäm.¹ Stadens tidning skriver: "Överallt under den korta men länge i tacksamma hjärtan förvarade vistelsen i vår stad gavs honom hjärtliga bevis på folkets kärlek och vördnad" Tidningen omtalar även, att kronprinsen täckts giva tillkänna, att de arrangemang, som vidtagits för ett värdigt mottagande, voro lyckade. Samma vitsord lämnades också av andra närvarande, vilka funno anordningarna förträffliga, "helst i betraktande av stadens små resurser". I Öjebyn skedde hästombyte. Där var uppförd en smaktfull äreport, i vars valv regementsmusiken var placerad och spelade folksången. En utflykt på två timmar företogs uppåt älven till Arnemark. Efter återkomsten intog kronprinsen frukost hos dåv. handlanden C.A.Hedqvist (sedermera ortens störste industrimagnat). Avfärden till Luleå skedde kl. 4 em. Över Rosvik, Ersnäs, Antnäs, Gäddvik och Gamla staden anlände resällskapet till Luleå samma dag, torsdagen den 10 augusti, kl. 9.15 em. Kronprinsen-regenten var här landshövdingens gäst å det nyuppförda residenset.

Kammarherre von Dardel fick det intrycket, att "Luleå är jämförd med Piteå ganska bra bebyggd och även väl försedd med vad för ett civiliserat samhälles behov kräves".² Prinsen-regentens besök var motsett med glada förväntningar. Luleå-borna räknade med stor tillströmning av folk från landsbygden och väntade sig en verklig folkfest. "Stadens fria och rymliga läge tillåter den största möjliga folksamling utan att trängsel uppkommer", skriver tidn. Norden och ger i fortsättningen en utmärkt lokalbild av Luleå dazumal: "Även betryggar oss norrbottningarnas lugna hållning och goda förstånd emot alla oordningar. Vi rekommendera emellertid i allmänhetens frivilliga beskydd de vackra planteringar omkring residenset, som herr Landshövdingen med stora omkostnader och sorgfällig vård an-

lagt till platsens förskönande. Ångfartyget Walkyrian, som går H.K.H. till mötes i hamnstäderna, torde lägga till vid Residensets trappa och sannolikt samlas folket i den nyanlagda parken därstädes, för att få se H.K.H."

Vid entrén till residensområdet hade uppförts en äreport, vid vilken stadens unga damer välkomnade den höge gästen med blombuketter, medan samtidigt salut gavs från ett fartyg i hamnen och hurrarop höjdes av den församlade folkmassan, vilken räknade ett stort inslag av allmoge. Å residensgården voro samlade civila och militära ämbets- och tjänstemän, magistraten och borgerskapet. Onsdagen den 11 "täcktes H.K.H. intaga en déjeuné i handlanden J.M.Finells våning, dröjande där omkring 2 timmar och som man hoppas väl tillfreds med den anspråkslösa tillställningen och den hjärtliga hyllning som kunde läsas i allas blickar. Skålar, föreslagna för H.M.Konungen av herr Landshövdingen, för H.K.H. Prinsen-Regenten av herr Borgmästar Curtelius och för de båda brödrafolkens välgång av värdarna, handl. Bodell, tömdes under salut och entusiastiska hurrarop".³ Kl. 2 em. anträdde kronprinsen resan uppefter älven åt lappmarken. Feststämningen i staden satte dock sin prägel på hela denna dag. På kvällen var bal anordnad å Societetshuset, varvid en utmärkt manskvartett lät höra fosterländska sånger. Besöket hade gynnats av det behagligaste sommarväder.⁴

För färden till Kvikkjokk hade uppgjorts följande resplan:

- 11 aug. kl. 2 em. från Luleå till Bredåker, varest nattläger tages.
- 12 aug. kl. 8 fm. från Bredåker till Wuollerim, där nattkvarter tages.
- 13 aug. kl. 8 fm. från Wuollerim till Jokkmokk, varest H.K.H.

³ Handlanden J.M.Finell, inflyttad östgöte, hade år 1852 etablerat källarrörelse i sin gård, belägen i hörnet av Storgatan och Kyrkogatan (kv. Tuppen). Han påbyggde övervåningen inrymmande en större societetssal, vilken ända till stadens brand 1887 var dess festivitetsalong. I samma hus bedrevs värdshus- och gästgiverirörelse. 1869 inköptes gården av staden och benämndes sedan Stadshuset till omväxling med Nedre Källaren och Röda Plåten.

⁴ Några dagar tidigare, den 2 augusti, rasade över Luleå en häftig nordvästlig storm, som anställde stor förödelse. Plank kullkastades, trädgrenar avbrötos och trädgårdarna skövades även på annat sätt. I hamnen sönderslogos båtar och timmerflottar skingrades. En skonert "Venus", som låg för två ankaren, drev på land vid Josefine varv (Udden). En båt kantrade med tre ombordvarande, vilka dock bärgades. En sjöman på ett fartyg föll från riggen och omkom. Dagen därpå var hela norra stadsviken fylld med spiror, bjälkar och plankor, vilka så småningom drevo in i Notviken, sedan stormen gått över på sydost.

¹ Landshövdingeresidensets förflyttning från Piteå till Luleå stad bestämdes genom ett kungabrev den 27 april 1851. Sedan residens- och ämbetsbyggnader uppförts, försiggick flyttningen den 25 juni 1856. Piteå var residensstad i 40 års tid.

² I fråga om folkmängd låg Piteå stad före Luleå ända till 1850-talets mitt. År 1850 utgjorde folkmängden i Piteå 1.405 inv., och i Luleå 1.257. År 1858 voro siffrorna resp. 1.511 och 1.430, år 1861 rådde jämnställdhet med resp. 1.587 och 1.581, men därefter tog Luleå ledningen och kunde år 1865 uppvisa en folknúmer av 1.779, medan Piteå stannade på 1.655.

vilar över natten.

14 och 15 aug. från Jokkmokk till Kvikkjokk, där H.K.H. beräk-
nats inträffa middagstiden den 15 samt därefter besöka några
höjder.

16 aug. kl. 12 anträdades återfärden och fortsattes den 17 till
Jokkmokk, varefter nattläger togs.

18 aug. kl. 8 fm. från Jokkmokk till Wuollerim (nattläger).

19 aug. kl. 8 fm. från Wuollerim till Bredåker, som blir nattläger.

20 aug. kl. 8 fm. från Bredåker båt till Boden och vidare med
hästar till Luleå.

Bland platser, som passerades, finnas nämnda Får-
husnäs, Sävast, Boden och Vittjärv.

Till kronprinsen och hans svit anslöto sig i Luleå
landshövding Ros, kapten Adelsköld och avvitrings-
styresmannen J.E.Nyström. Det visade sig, att dessa
senare deltog i färden å tjänstens vägnar, och att Carl
hade räknat med deras sakkunskap för speciella syften.
"Klädedräkten var sådan", skriver v.Dardel, "att den
lämpade sig så väl för fotvandringar som för ritt och
båtfärder". Kronprinsen uppträdde i grå jaktrock med
bälte om livet och höga stövlar. Stundom hände det,
att folket hurrade för hans kavaljerer, emedan de hade
svårt att fatta, att den enkelt klädda mannen var
H.K.H. själv — "han som dessutom såg friskast och
starkast ut av hela sällskapet". Om detta heter det, att
civilminister Almqvist var en klen fotgängare, medan
prof. Selander älskade bekvämlighet. Därför fogade de
sig med suckan i den strapatserande marschtakten. De
båda professorerna uppträdde vanligen rökande långa
sjöskumpipor. Malmsten och kronprinsen voro ofta i
högljudda dispyter, kapten Dalström var sällskapets
rolighetsminister, och civilministern var vänlig mot
alla. Om prinsen har Dardel det omdömet, att han var
"själen i karavanen, ständigt vid friskt och glatt lynne,
vänlig och finkänslig i umgänget, outröttlig och även
mån om att visa sig som sådan både inför oss och infö-
dingarne".

För färden mellan Luleå och Bredåker stodo 10 hästar
till förfogande utom två för landshövdingens räkning.
Den hurtige kronprinsen fann emellertid ett nöje i att
underkasta sig ansträngningar, och den sista halvmilen
till Bredåker tillryggalade han till fots, emedan vägen
var nyanlagd och mindre angenäm att befara med åk-
don. Dardel berättar härom: För att undvika skavsår på
fötterna hade vi enligt landets sed skaffat oss pjäxor
eller renskinnsparar fyllda med hö, däri foten mår sär-
deles väl. Ett slags kapplöpning ägde under vägen rum
mellan prinsen och mig; ingen av oss ville erkänna sig
besegrad, och vi anlände samtidigt en timme före de
andra till Bredåker". Likväl unnade sig prinsen ingen
vila vid framkomsten, utan gick omedelbart därpå om-
kring och gjorde sig underrättad om jordmånen m.m.
Bostäderna i Bredåker tilldrogo sig uppmärksamhet
såsom snygga och rymliga. Ännu i dag kan detta för-
delaktiga omdöme gälla byns föredömligt vårdade be-
byggelse. Kvällsmåltiden intogs här *stante pede* utan
dukning och "utan krus". Som bevis på befolkningens
efterblivenhet till följe av isolering omnämner Dardel,

att den karl, som bar sällskapets kycklingbur, omring-
ades av en nyfiken hop, "som aldrig sett sådana djur; de
gissade än på påfåglar, än på kalkoner". Episoden gör
sig onekligen i en reseskildring, som uppbäres av
Dardels humor, men vi torde ha skäl att betrakta den
som apokryfisk.⁵

På Svartlå bruk intogs frukost hos inspektör Eckhéll,
och kronprinsen tog en teckning av den vackra omgiv-
ningen. Från Bredåker var man hänvisad att begagna
sig av båtar, ty där upphörde älvlandsvägen vid denna
tid. Emellertid fanns säkerligen ingen anledning att
beklaga det nya färdsättet, ty Lule älvs dalgång erbu-
der även på detta avsnitt vyer av både tjugande och
imponerande art, vilka torde till fullo ha uppskattats av
kronprinsens konstnärsöga. I Edefors hade resenärerna
tillfälle att bese den ståtliga försen och det här pågå-
ende laxfisket, varefter båtfärden fortsatte från Övre
Edet till Wuollerim, dit man anlände sent på natten.

Akvarell av F.v.Dardel

I Vuollerim tog nattkvarter hos kronoåbon Joh.
Sundqvist, där resenärerna, enligt Dardel, vilade på
"halmbädd med lakan över". Sundqvist hade odlat
mark, så att han födde 10 kor och 12 hästar. Prinsen
gav sig tid att jaga änder, men med dålig jaktlycka. Den
4½ mil långa vägen till Jokkmokk tillryggalades dels till
häst, dels till fots och dels i båtar. Tre mil färdades man
på hästryggen och hade därunder att göra sig väl
förtrogen med de väglösa viddernas svårigheter; man
prövade på att rida över myrarna på slippriga spänger,
att stakas upp för forsar och fotvandrade mellan fallen.
Landshövding Ros råkade ut för en kullridning och
drogs med möda upp ur moraset. Karavanen räknade
20 bärare och roddare, bl.a. för den medförda
köksattiraljen och matvarorna.⁶

⁵ Många av Dardels under resan gjorda akvarellskisser
försågos av konstnären med ett stafage av tydligen från
skilda håll hämtade "pittoreska" typer, framför allt lappar,
detta för att ge skisserna en målerisk prägel. Dardel var en
stor beundrare av konstnären Egron Lundgren och hade
säkerligen tagit intryck av dennes akvareller med exotiska
motiv.

⁶ Om avsaknaden av kommunikationer heter det i
länsstyrelsens femårsberättelse 1856-60: "Särdeles kännbar

"Styrmannen Jöns Nilsson på Luleå-Elfvén 11 aug. 1858"
Akwarell av F.v.Dardel

Vid ankomsten till Mattisudden vid midnattstid såg man i månskenet en eld på avstånd och erfor, att där fanns ett lappläger. Sällskapet förfogade sig dit och fann hela lappfamiljen tillstädes med sina skällande hundar och en stor renhjörd. Lappen bjöd på renmjölk och renost och anhöll att få slakta ett par renkalvar som gåva åt kronprinsen. Denne föredrog att mottaga dem levande, och skulle de fortfarande vårdas av givaren. Lappen fick som gengåva mottaga ett kruthorn av silver. Enligt v.Dardel räknade hjorden 1,000 renar, men anledning finnes tro, att det hela var arrangerat till prinsens ögonfägnad och att hjorden bestod av skogsrenar, troligen hopförda från Sirri och Slakka. Fjällappar med renar uppehålla sig icke i dessa trakter i augusti månad. Så fortsattes resan i den månlysa natten. Prinsen redde sin bädd i båten och sov ett par timmar lugnt och ostört under den höga lapplands-himmeln.

Natten till den 14 augusti anlände sällskapet till Jokkmokks kyrkby och tog in på prästgården hos den aktade och förträfflige kyrkoherden Gustaf Westerlund (f. 1801 i Härnösand, d. i Jokkmokk 1866). Bostället var av tarvligaste slag, berättar Dardel, men Westerlund och hans talrika familj gjorde sitt bästa för att undfagna prinsen och hans följeslagare. Med en lön av 1,500 kr. hade han uppfostrat 17 barn, vilka alla nådde aktade ställningar. Pastor W. gjorde prinsen sällskap

är saknaden av ändamålsenlig kommunikation efter länets huvudflod Lule älv med dess breda dalbotten. Avlidne Baron Hermelin var därför betänkt att redan på sin tid, vid innevarande århundrades början, kanalisera samma älv förbi de väldiga Hedens- och Edeforsarna, varigenom denna majestätiska älv — — — blivit segelklar 14½ mil från Luleå samt 16 ½ från dess utlopp. Men med Hermelins patriotiska liv slocknade denna idé för den gången; och flera hundra tusen tunnland odlingsbar jord äro ännu icke av plojen vidrörda, miljoner träd lämnas till förruttelse och bergens outtömliga malmtillgångar ligga ännu obegagnade — allt i saknad av användbar kommunikation efter detta av så rik natur omgivna vattendrag."

till Kvikkjokk⁷, medan civilministern föredrog att stanna i Jokkmokk för att sköta sin hälsa. Helt säkert blev han ömt ompysslad, ty prästgårdsflickorna sades alla vara vackra blondiner, som städade rummen och passade upp vid bordet. I Njavvi förrättade pastor W. barndop i närvaro av det celebra resällskapet. En av dessa gjord insamling till en sparbanksbok åt den nye världsmedborgaren lovade pastorn att framgent förvalta. Färden gick över Saskam, Purkijaur, Randijaur och Parkijaur till Björkholmen vid Skalka, vidare uppför Skalka förbi Granudden och Tjåmotis till Njavve och vidare över sjön Saggat till Kvikkjokk, dit man anlände kl. 12 på söndagen den 14. Ankomsten var väntad, och så snart kronprinsens båt blev synlig, ringdes det till gudstjänst från klockstapeln. På stranden stod en folkmassa, mest lappar. Gudstjänsten, som förrättades av dåv. komministern Joh. Læstadius (se-dermera kyrkoherde i Jokkmokk, död 1895), bevistades av prinsen och hela hans följe, även roddarna och bärarna.

Dardel skildrar lapplandsnaturen i hänfödda ordalag. Luftens genomskinliga klarhet, sjöarna och fjällen imponerade. Snötopparna med sina brutna linjer påminde honom om Alperna i Oberland. Artisten kunde ej neka sig att måla av Kvikkjokks kyrka med omgivning.⁸ En bestigning av Walliberget ingick i programmet. Följande morgon täcktes kronprinsen med svit övervara en vigselakt i prästgårdssalen och omedelbart därefter anträdde återfärden i tolv båtar. Det bar nu av utför strömmen "nästan med ångbåtsfart", och forsfärderna blevo en ny sensation att pröva. "Prinsen, som annars är så oförskräckt, nöp mig krampaktigt i armen och var förvånad över mitt lugn, skriver Dardel. I Björkholmen togs nattvila. Prinsen och Dardel lågo sida vid sida med nattsäckar till huvudkuddar och förde en våldsamt defensiv mot myggen, därvid de båda ofta fingo hålla till godo med slag, som voro ämnade åt den gemensamma fienden. Tisdagsmorgonen den 17 fortsattes resan dels med båtar, dels till fots. I Jokkmokk vilade man ut över natten.

Kronprins Karl var mycket intresserad av kyrkoherde Westerlund och hans stora familj. Gärna hade han velat förbättra den präktige och förnöjsamme prästens ställning, men W. var nöjd med sin lott och hade inga önsknigar. Kronprinsen utfäste sig dock att bekosta en av sönerns utbildning till militär, och det löftet höll han.⁹ Två av gossarna, som skulle ner till skolterminens

⁷ "Med handboken i bakfickan och prästkappan ihoprullad under armen följde han trots sin svårt haltande gång med på färden, som skedde delvis till fots, varunder han emellanåt förrättade barndop och vigsel i gårdarna." (L.Bygden.)

⁸ Upptimrad 1761-63. Det nuvarande kapellet, huvudsakligen uppbyggt med statsbidrag, invigdes den 7 juli 1907.

⁹ Oskar August Westerlund, född den 7 dec. 1843, blev även officer och avancerade till kapten vid Kungl. Dalregementet. Han avled den 18 dec. 1899.

början i Luleå, fingo medfölja på den furstliga båtfärden utför älven, och under färden förenade sig deras sångröster i kvartetten med kronprinsens bas. "Man kan", yttrar Norrb.-Posten om den strapatsrika färden, "i egentlig mening säga: "O Prins! Du går från kungasalen och lämnar majestätets tvång". Vägens längd från lappmarksgränsen till Walliberget vid Kvikkjokk är cirka 20 mil, och på denna väg måste man sju gånger vandra till fots och sju gånger begagna båt. När extra post ingick till dessa avlägsna trakter om prinsens ankomst, "intogos alla av förvåning och fruktan; men dessa gävo genast vika vid H. K. H:s nådiga nickning och varma handslag; förvåningen förbyttes i förtrolighet och fruktan i kärlek. Vid avskedet på stränderna, därifrån båtarna utlade, vattnades många ögon; ja man såg saknadens tårar glänsa på mången kind. Ett kärt fortvarande minne av det höga besöket kommer säkert att sträcka sig till kommande tider".

Laplandsturen hade gynnats av ett strålande väder. t.o.m. det oroliga Saggat låg blankt som en spegel. Kronprinsen placerade sitt staffli på Walliberget och fäste på duken några vackra utsikter. Han uttalade också sin förtjusning över ortens naturskönhet och bördighet. Under färden utefter älven företogs utflykter inåt landet. Inberäknat dessa hade prinsen under dessa dagar färdats över 70 mil, och likväl skedde återkomsten till Luleå några timmar tidigare än resplanen angivit. Den oväntade ankomsten skedde strax efter kl. 4 em., och genom kanoners då tillkännagavs, att kronprinsen avstigit vid residenset åt Tull- (ports) gatan, som vimlade av festklädda människor. Kronprinsen företog sedan i landshövdingens sällskap en promenad utefter Storgatan. Drottningens namnsdag celebrerades med kunglig salut kl. 12. Redan kl. 10 hade presentation av stater och kårer, magistrat och borgerskap ägt rum. Fru landshövdingenskan Ros, som var en synnerligen älskvärd kvinna, lät under en spatsertur i residensparken prinsen veta, att hon längtade till sydligare nejder. Prinsen var ej okänslig för den sköna damens önsknings och lovade se till, om ej landshövdingens duglighet möjligen kunde få användning på en annan plats. Ros blev också följande år utnämnd till generalskogsdirektör.

Kl. 2 em. den 21 skedde avresan norrut under kanonsalut och de livligaste hurrarop från stadens invånare, som talrikt voro församlade vid den med friska blommor åter smyckade äreporten. Prinsen var mycket belåten med färden och det mottagande han rönt. Nådevedermaßen uteblevo ej heller, ty lantränstmästaren L. U. Öquist och f. d. kronofogden Hackzell utnämndes på stående fot till riddare av Vasaorden. Utmärkelsen hälsades med gillande, ty de träffade, säger Norden "tvenne veteraner, som icke sökt därefter", och Norrb.-Posten yttrar: "Om man vill anse ordertrecken för en utmärkelse, en förtjänt uppmärksamhet åt trogen och långvarig tjänst, ett uttryck av aktning av

förtjänsten, så har en dylik utmärkelse sällan träffat ett värdigare föremål än länets lantränstmästare".

För landresan från Luleå norrut anlätades 16 hästar, fördelade på nedannämnda fordon: kronprinsens landalette 3 hästar, kavaljerskalesch 3, phaëton 2, karriol 1, d:o 1, klädfordon 3 och köksfordon 3 hästar. Häri var icke inbegripet de 2 hästar, som erfordrades för landshövdingen vid varje ombytesplats, samt kronobetjäningen. För resan Öjebyn—Arneborn hade erfordrats 7 hästar, mellan Luleå och Bredåker 10 samt mellan Haparanda och Övertorneå 10.

Enligt resplanen besöktes följande platser under färdens andra skede: *Den 21 augusti* Luleå gamla stad, Persö, Råneå, Jämtö, Töre, Ökvattnet, Månsby (nattläger), Överkalix, Näsby (nattläger på båda ställena); *den 24 aug.* Lantjärv, Sangis, Säivits, Nikkala, Haparanda (övernattning); *den 25 aug.* Haparanda, Nikki, Vaara, Niemis, Matarengi (nattläger); *den 26 aug.* Matarengi, Niemis, Päckilä, Vaara, Nikki, Haparanda.

Om besöket i Haparanda skriver Dardel i "Minnen":

Prinsen-regenten hade föresatt sig att ej överskrida gränsen, men nyfikenheten tog överhand, och vi begävo oss sålunda, han och jag, tidigt på morgonen till den lilla ryska staden i avsikt att köpa pälsverk. Trots alla försiktighetsmått var vid vår ankomst till staden prinsens inkognito, tack vare de ryska spionernas påpasslighet, redan förrätt, och vi blevo plötsligt omringade av en avdelning donska kosacker, som, framsprängande i full galopp och med fällda pikar, sågo så hotande ut, att jag fruktade, att de kommo för att enlevera den svenske regenten. Men sedan de lika hastigt, som de framryckt, dragit sig tillbaka och sedan åter utfört några vilda och bullersamma rörelser, uppställde de sig på två led och intogo en orörlig ställning, medan officern saluterade prinsen med sin sabel. Som han ej talade något annat språk än ryska, kunde vicekungen ej uttrycka sin belåtenhet med uppvisningen på annat sätt än att genom mig överlämna 1 rdr per man åt de 30 kosackerna, som paraderat.

Staden Haparanda gav en bal, varunder kapten Dalström förälskade sig i stadens skönhet, en rik apotekaredotter. Han satte också i fråga att begära tjänstledighet för att efter vicekungens avresa i lugn och ro få fullfölja kurtisen, men avråddes härifrån.

Från Haparanda berättades också, att grannarna i Torneå blandat sina glädjeberättelser med Haparanda-bornas över kronprinsens besök, "varav man finner, att Herrar Lantmästare icke förstätt sig på att utstaka gränselinjer för folkets sympatier".

Norrlandsresan var härmed avslutad, och hemresan företogs ombord å kronångaren Valkyrian, som låg i beredskap i Salmis. På Bottenhavet rådde storm med hög sjö. Kronprinsen avstod sin eleganta salong till ordonnansofficern Dalström, som hela tiden låg sjösjuk i den furstliga bädden, medan prinsen själv begagnade en koj.

Foto: Ruth Arnkvist

Fyra föreningars kulturreisa

Lördag den 22 maj 2004 möttes vi; Boden Överluleå ForskarFörening, Cykelfrämjandet, Föreningen Norden och Naturskyddsföreningen vid Hedenbrons södra fäste. Vi var på väg till den planerade träffen i Selet. Vi tyckte oss vara väl rustade för cykelturen utom Gudrun från Norden, som ämnade återvända hem och hämta bilen.

Vinden var förlig och björkarna stod i sin skiraste grönska. Men fortfarande så skir att regnet inte förmådde utlösa deras friska doft. Glatt samspråkande cyklade vi fem Astrid, Björn, Carita, Rut och Stina via Mockträsk och Lombäcken till Selet. I Mockträsk kunde vi skönja spirande framtidstro med nyrestaurerade och nybyggda hus. Aleån forsade under bron. Björn bjöd på äpplen och Rut fotograferade.

Så välrustade var vi nog inte, ty redan nu gnydde vi över blöta fötter och missade torra sockor. Men sådana bagateller dämpade inte vårt glada humör.

När vi svängde ner till Selets bruk fanns där redan en tandemcykel och bilar. I en av de timrade raststugorna sprakade redan en välkomnande eld. Dit in kastade vi oss och började en försiktig avklädnad. Blöta skor, strumpor, jackor, vantar, byxor åkte av. Ett förbrilt letande efter upphängningskrokar, som inte fanns, men det gick ju att bre ut sig på annat sätt.

De två personer som fanns vid den härliga elden, var inte från Luleå utan hade cyklat från Piteå i motvind och regn. De var helt ovetande om våra föreningars kulturreisa, men deltog gärna.

Nu dukades förningen fram. Folk strömmade in. Stjärterum ordnades. Björn föreslog att vi skulle börja

med en rundvandring, vilket avslogs å det bestämdaste. Vi, cykeldamerna, ämnade inte sko på oss förrän det var dags för avresan. Och så blev det.

Björn gav oss församlade, cirka 25 personer, en grundlig information om det lappländska svarta guldets fynd, utgrävning, transport och förädling under fyra århundraden.

Därefter en rundvandring inom området. Nästa år hoppas jag att vädret är bättre, för då kommer jag att njuta mer av utomhusvandringen och dessutom eventuellt komma med någon fråga. För frågor har jag. Här brusade Aleån genom den öppna dammen, så bara vi som stod närmast talaren hörde något, sas det lite senare.

Kolhus, masugn, damm, våg, hamrar, manufaktur. Ordförrådet har berikats. Men hunden funderar jag fortfarande över.

Vi som cyklade erbjöds skjuts hem, vilket vi till 3/5 tackade nej till utan cyklade i väg i tämligen bra väder. Lite motvind och regn får man tåla.

Våra fötter var varma. Tips kommer här. En bit papper, servett eller toa, lindas om foten, vilken stoppas i lagom stor plastpåse. Därefter träs den, foten alltså, i den blöta sockan och skon. Garanterat varmt.

Vad som skedde sedan i Selet har jag bara hört berättas om. Skisser över området visades mm. Klövergruvan får vi se i bättre väder.

En nöjd medlem i BÖFF och SNF/ Stina Elming

Rapport från Östersund Riksstämman - Släktforskar dagar 13-15 augusti

Fredag 13 augusti

Ett strålande sensommarväder möttes oss i Östersund på fredagen! Folkets Hus, för övrigt förnämligt planerat med väl tilltagna lokaler, var samlingspunkten för arrangemangen. Antalet församlade släktforskare från hela Sverige var i mina ögon imponerande!

Förbundsordförande hälsade välkommen till ordförandekonferensen vars huvudtema 2004 var *Nättidningen Rötter/Förbundets hemsida - Släktforskarförbund i förbundet? - Frivilliga medarbetare - Släktforskarcentrum i Sundbyberg - Tillgänglighetsutredningen - Presentationsprogrammet - Digitala prioriteringar - Projekt och produkter*.

Några av punkterna:

Programpunkten *Rötter* riktade sig också till redaktörskursen och cirkelledarkonferensen. Frågeställningar var hur kan föreningsdelen utvecklas, ska vissa delar avgiftsbeläggas, frågan om sökväg och layout, kan delar av *Rötter* upplevas som en konkurrent till föreningshemsidorna? Många synpunkter framfördes men något konkret ställningstagande togs inte vid tillfället. Fortsättning följer!

Vid den separata ordförandekonferensen diskuterades frågan om *släktforskarförbundet i förbundet*. Det finns idag ett stort antal varav flera har ansökt om medlemskap i förbundet. Deltagarna var övervägande positiva till medlemskap möjligen under en särskild sektion!

Frivilliga medarbetare är ett problem i all föreningsverksamhet, så också hos släktforskarna. Cirka 15-20 procent, i förhållande till föreningens storlek, kan rekryteras till frivilligt arbete. Anledningar kan vara bristande tid, rädsla för att inte klara uppgifterna. Kanske behövs någon form av "morot"? Kunskaper om föreningens målsättning och framför allt personlig kontakt har stor betydelse. Alla bör fortsätta och utveckla värvningar *Inom* betet på hemmaplan! Ett positivt exempel där frivilligt arbete haft stor betydelse är projektet *Namn åt de döda!*

Presentationsprogrammet är i det närmaste klart och programmeraren Johan Gidlöf demonstrerar funktionerna.

Arbetet med ny lagstiftning kring *tillgängligheten* för den svenska folkbokföringen 1895-1991 pågår. Vår egen ordförande berättade om aktuella utredningar och frågor i *digitaliseringen*.

Släktforskarcentrum i Sundbyberg: Inom en snar framtid kommer Släktforskarförbundet och Genealogiska Föreningen att flytta till nya gemensamma lokaler, Marabous gamla fabrikslokaler, i Sundbyberg. Avsikten är att skapa ett forskarcentrum inte enbart för Storstock-

holm utan för hela Sverige. Ett flertal andra föreningar "följer med" bl a Smedforskarna, Vallonättlingarna och DIS-Öst. Arkivet, tidskriftssamlingar, referensbibliotek mm ska inrymmas där.

Dagen avslutas med en gemensam sammankomst!

Lördag 14 augusti

Peterson Berger-salen i Folkets Hus var i det närmaste fullsatt och kommunalrådet i Ö-sund hälsade välkommen. Invigningen av Släktforskar dagarna och öppnandet av ett imponerande antal utställningar förrättades av landshövdingen i Jämtlands län, Maggie Mikaelsson.

Programmet erbjöd under lördag-söndag ett digert utbud av föreläsningar. Då uppdraget var att som ombud delta i Riksstämman gavs inte tid att ta del av mer än en av dessa under lördagen. Det var föredraget om *Armfeldts karoliner* som lockade. Författaren till boken med samma titel, Anders Hansson, doktorerar i arkeologi och arbetar som förste antikvarie vid Jämtlands läns museum och medverkar också i många projekt kring händelserna som han vetenskapligt återger i boken. Han berättade om den ödesdigra dödsmarschen över fjällen vid fälttåget 1718 då den svenska armén skulle inta Trondheim. Vi fick, via bl a kartor, en ingående skildring av truppflyttningar, försörjningstransporter mm planerades. De vedermödor som karolinerna drabbades av resulterade i en dödlighet på 70 procent. Efter Karl XII:s död gick armén tillbaka till Sverige och 3 000 man dog i en snöstorm i de jämtländska fjällen. Mycket intressant och kan rekommenderas!

Årets Riksstämman genomfördes på eftermiddagen under sedvanliga former. Vårt uppdrag var ju att som ombud, av 121 övriga, representera Boden Överluleå Släktforskarförening. Glädjande är naturligtvis att vår ordförande omvaldes som ledamot i förbundsstyrelsen för ytterligare två år! En positiv överraskning är att *2004 års bibliotekspris förärades Boden - mycket välförtjänt!*

Mitt deltagande avslutades i och med Riksstämman och återresan till Boden startade kl 16.52 via Bräcke. Väntetiden där på tre timmar gjorde att jag fick en bra bild av "nöjesutbudet" innan tåget från Stockholm hämtade upp mig och två ryggsäcksbärande utländska studenter!

Kerstin Johansson

Släktforskare och andra samlare

Som släktforskare samlar vi genom åren på oss mycket material. Vi kan även märka att icke-forskarnas intresse för vad vi samlat inte alltid är så översvallande. Därför bör vi, för att dels hjälpa våra närmaste men även till andra forskares fromma, på något sätt föranstalta om hur vi vill att materialet ska hanteras efter vår egen död.

Det förslag till donationsbrev som redovisas nedan är ett exempel på hur man kan skriva. Det visar också exempel på annat hopsamlat material som kan vara av intresse för andra än den närmaste familjen.

Som framgår nedan behöver man inte krångla till det men det är viktigt att man funderar genom vad som kan vara av intresse för andra. OCH SKRIVA!!

Första utkast till

DONATIONSBREV

för ~~Stig ARNOLD Lagerfjärd~~, avseende foton, anteckningar, böcker m.m.

Sedan 1942 har jag fotograferat. Sedan 1957 har jag släktforskat och gjort anteckningar om vad de äldre berättat, och sedan den tiden har jag klippt ur tidningar bygdehistoria, skytte m.m. Vidare har jag köpt en mängd böcker inom dessa områden.

Detta skrivs för att undvika att värdefullt material kasseras och för att det skall komma till nytta för andra.

För Nordiska Museet har jag gjort en detaljerad beskrivning över min levnad så långt jag minns från tidigt 1930-tal. När detta skrivs i oktober 2001 har 27 sidor skickats till museet. Det täcker nog i stort sett 1930- och 1940-talen.

Allmänt sett är det bra om pappren hamnar arkivsäkert.

Jag vill inte hindra min fru och mina arvingar att behålla vad de önskar. Min son ~~Stig~~ är historiker och min son ~~Anders~~ bl.a. skytt. Om flera ex. finns kanske även någon institution kan få.

Mina anteckningar över vad de äldre berättat

Finns i minst 2 ex., i allmänhet tre. Kan erbjudas

1. Nordiska museet
2. Jag tror mer på Norrbottens museum (institutionerna har oftast överfulla arkiv)
3. Bodens kommunarkiv, alternativt Boden Överluleå ForskarFörening och Edefors hembygdsförening
4. Folkrörelsernas arkiv är väl tänkbart

Det må beaktas att innehållet här oftast inte kan ersättas på annat sätt.

Tidningsklipp Övre Norrlands historia o.dyl.

Jag förmodar att museerna inte är tillräckligt intresserade, så det blir att väl undersöka under punkt 3 ovan.

Tidningsklipp skytte från 1960 och framåt

Se under föregående samt skytterörelsen.

Det vore mycket trevligt om historikern ~~Stig~~ och/eller skytten ~~Anders~~ kunde skriva historia om skyttet. Bland klippen (?) ligger medlemskort i Sudok skytteförening — det finns nog en del annat intressant.

Flera tiotal album med fotografier från 1942

Där finns inte bara mina foton. Det finns också kopior av äldre foton.

Familjen skall givetvis först se vad man kan vilja behålla. De flesta albumen är med lösbladssystem och av samma typ. Det går alltså att flytta om bladen i mycket hög grad.

Jag har också vissa av mina föräldrars album. Har försökt att ordna anteckningar om motiven, vilket delvis lyckats.

Det vore bra om fotona förvaras brandsäkert etc. Förutom tidigare nämnda kan Bodens hembygdsförening vara tänkbar.

Böcker

Familjen får förstås överväga vad som skall säljas eller behållas. Många böcker är värda hundratals kronor, kanske ibland något tusental. Jag har en del äldre listor där man kan få vägledning.

I övrigt kan böcker skänkas till Boden Överluleå ForskarFörening och hembygdsföreningarna.

Antavlor m.m. inom släktforskning

Här ligger förstås Boden Överluleå ForskarFörening (BÖFF) i första ledet. Men det finns väl oftast flera ex., varför andra kan tänkas — särskilt bra om det brinner hos någon. Familjen bör förstås i första hand ha kvar.

Efter BÖFF kommer hembygdsföreningarna och kanske Norrbottens museum. Sistnämnda är den enda med mera brandsäker förvaring.

Detta donationsbrev är upprättat i två (2) exemplar varav ett förvaras i pärmen "Viktiga papper" i min bokhylla och ett förvaras i mitt bankfack.

Boden 2001-08-14

.....
~~S A Lagerfjärd~~

Härmed bevittnas ovanstående namnteckning

Innehållsförteckningar från BÖFF:s medlemstidningar 1997-2001

1997 febr	Så gjorde farfarsfar!, del 2 --- Antavla: Johannes Riström Råneå --- Den nya folkbokföringen		och släktbanden från Ewa Sandberg till Henric Henricius --- Beredskapsminnen --- ur Dagbok öfwer en resa genom Norrland 1758 af Abr. Abrah:son Hülpers --- Antavla: Stens Larsson Edefors
1997 april	Sveriges representanter i Boden --- Så gjorde farfarsfar, del 3 --- BÖFF:s 5-åriga historia, Protokoll hållet vid kyrko-rådet i Råneå prestgård den 28 october 1828	2000 febr	Krigsarkivet och dess soldater --- Gamla fotografier från Boden --- En linje av Margareta Sandbergs antavla genom 19 gen. bl.a. Riström, Fellenius, Stuart m.fl
1997 sept	Om tjärdalar och tjärbränning i Wester- och Norrbottens län --- Soldat Påål Nillsson-Loo och släktbanden mellan Björn Fredriksson och Påål --- Boden-ANAN:s innehållsförteckning 1992 - 1996	2000 maj	ur Sjuttio år i Kiruna --- Antavla: Olof <u>Harry</u> Ekman Kiruna
1997 nov	Påål Nillsson-Loo, del 2 --- En Svartbygårds historia	2000 aug	Ofärd över nordanlandet, del 6 --- Fotografier från Eyvind Johnson-invigningen i Boden 30/5 2000 --- Kyrkogården och begravningsplatserna de första 100 åren (Överluleå) --- Antavla: Fritz Enberg Råbäcken
1998 febr	Om de gamla gårdsnamnen i Sörbyn --- Påål Nillsson-Loo, del 3	2000 nov	Veckotidningen "Säningsmannen" --- Befälsboställen och soldattorp, kvarlevor från äldre tider --- Norrbottniskt bruksliv --- Antavla: Gunhild Matilda Enström Piteå lfs
1998 april	Ofärd över nordanlandet, del 4 --- Bygget av Haparandabanans 1:a etapp Boden - Morjärv	2001 febr	En "oäkting", del 1 --- Beredskaps-hälsning --- Häxeri och hedendom --- Antavla: John Norlén Överluleå (bl.a. sold Lustigbuss) --- "Korv-Gustavsson" i Alträsk
1998 sept	Farfars berättelse (Pehr <u>Engelbert</u> Lindström f 1872) --- En *rustmästare minns, del 1, *Reinhold Backmans antavla	2001 maj	En "oäkting", del 2 --- Krig och örlig --- Antavla: Gustaf <u>Adolf</u> Öhman Jokkmokk
1998 nov	Ofärd över nordanlandet, del 5 --- Anmodern Karin Hansdotter Råneå och släktlinjer från hennes tre giftermål --- En rustmästare minns, del 2	2001 aug	Ofärd över Nordanlandet, del 7 --- Soldatgatan 2 C i Boden --- En släkt skingras (Ö-luleå) --- Antavla: <u>Axel</u> Ingvar Bergstedt Rosvik
1999 febr	Isle of Main (3 Haradssläkter har sina rötter där) --- Lars Lorängs anknytning till Gorm (35 gen.) --- Stadsbilder från Boden --- En rustmästare minns, del 3	2001 nov	Stöld i Råneå kyrka, del 1 --- Indelta soldater --- Bouppteckning efter morfarsfarfar till Axel Bergstedt (nr 3/2001) --- Beda Ek-Sejsings antavla och reportage om hennes strävsamma liv i Hamptjärnmoran
1999 maj	Kusinträff Oskar Essén --- En rustmästare minns, del 4		
1999 aug	En rustmästare minns, del 5 - Utflykt längs "Malmens väg"		
1999 nov	Gravstensinventering --- Gård i släktens ägo (Björkfors herrgård i Kalix)		

Utdrag ur Norrbottens Nyheter's Folkskrifter
utgiven i Luleå 1894

Bibelns vin

af J.F.Kellog

M.D. öfverläkare vid sanatorium i Battle Creek
AMERIKA

Två slags vin omnämnda i bibeln.

Det är en oomkullkastlig sanning, att berusande drycker omnämns i bibeln, och det är lika sannt att ett slags dryck eller vin, som ej är berusande, förefinnes och ofta nämnes. Gamla historieskrifvare göra samma åtskillnad och omtala ofta berusande vin och dess verkningar samt icke berusande vin och dess hälsosamma egenskaper.

Icke berusande vin. Den berusande egenskapen hos vin beror af det alkohol som det innehåller. Vin, som icke innehåller alkohol, är icke berusande. Alkohol frambringas endast genom jäsning. Sålunda är vin, som icke undergått någon jäsning, icke berusande, all den stund det ej innehåller alkohol. Allt som erfordras att skydda vin från alkohol och sålunda för berusande egenskaper, är att förhindra jäsning. Att de gamle kände åtskilliga sätt att förhindra jäsning, synes klart af historiens vittnesbörd. Gamla historieskrifvare omtala fyra särskilda sådana sätt, hvilka vi här beskrifva:

1. Kokning. För att söta ämnen skola kunna jäsa är det nödvändigt att en viss mängd vatten är närvarande. Om en del vatten aftappas, kan ej jäsning äga rum. Jäsningen förekommes lätt genom kokning, och denna metod användes mycket af de gamle. Drufvans friska saft kokades, tills en betydlig del af vattnet af-dunstat. Ofta fortsattes kokningen, tills saften erhållit siraps stadighet. Samma metod användes nu för att skydda cider och den söta saften af sockerlönnen och sockerröret, som lätt skulle jäsa och frambringa alkohol, om den lämnades åt sig själf, men kan preserveras någon tid i form af sockersirap.

Enligt Plinius och Virgilius preserveerade romarna vin på detta sätt. Plinius omnämner vin, som preserverats sålunda, och var fullkomligt sött samt stadigt som honung, ehuru två århundranden gammalt.

Aristoteles berättar, att Arkadiens vin var så tjockt, att det var nödvändigt skrapa det ifrån de skinnflaskor, i hvilka det förvarades, och upplösa det i vatten.

Mischna (en samling gamla judiska skrifter, som af judarna höllos i största anseende) bekräftar, att judarna begagnade kokadt vin.

2. Filtrering (silning). Jäsningen, som utvecklar alkohol i en söt vätska genom upplösning af dess socker, beror till stor del på närvaron af ägghvita och vissa orenligheter. Dessa aflägsnades omsorgsfullt genom upprepad filtrering, hvarefter den renade saften fylldes på flaskor eller fat, hvilka omsorgsfullt tillslötos och

nedgräfdes i jorden eller nedsänktes i vatten och sålunda höllos kalla och söta.

3. Dekantering (fällning). Ingredienserna i frisk saft, som befordera jäsning, aflägsnades äfven på det sätt, att vätskan hölls tillräckligt kylig för att förhindra jäsning till dess de satt sig på botten, då den klara vätskan afhölldes och omsorgsfullt fylldes på flaskor.

4. Rökning. Svafvel är ett kraftigt medel mot förruttelse. De gamle kände detta faktum och skyddade ofta druvans saft för jäsning genom att underkasta den svafvelrökning eller uppblanda den med äggula, senapsfrö eller andra ämnen som innehöllo svafvel. Samma metod användes nu för att preservera cider.

Den friska saften af vindruvan eller någon annan söt frukt är, då den behandlas på något af här nämnda sätt, fullkomligt fri från berusande egenskaper och är icke blott oskadlig, utan smaklig och närande. Professor M. Stuart säger: "Fakta ådagalägga, att de gamle icke blott preserveerade sitt vin för jäsning, utan betraktade det såsom varande af högre värde och finare smak än jäst vin".

Berusande vin. Såsom redan visats, utgöres det berusande elementet hos vin af alkohol, som frambringas genom upplösning af socker under jäsningsprocessen. Alkohol kan tillverkas af hvarje saft, som innehåller socker. De gamle tillverkade vin af hirs, dadel, bönor, palmsaft, päron, fikon, granatäppeln och andra frukter jämte vindruvan. Dessa drycker voro bekanta bland judarna och omtalas ofta i skriften. I Ordspr. 23:31 hafva vi ett slående bevis på jäsningen hos vin: "Se ej på vinet, att det är så rödt, att det sätter pärlor i bägaren och rinner ned så lätt!"

Blåbärs- eller åkerbärsvin

Stens Larsson, Västra Bovallen, Harads, gjorde så här på 1930 och -40-talet:

I litersflaskor sattes ett dricksglas bär. Flaskan fylldes med vatten och ställdes i ett soligt fönster. Efter två veckor silades vätskan och tillsattes ett dricksglas socker per flaska. Sen fick flaskorna stå i solen en vecka till.

Då och då small en kork iväg och vinet rann över. Därför bör man inte ha skadliga tapeter under fönstret – kanske inte runt det heller. En gammal bagarstuga kan vara lämplig plats.

Flaskorna sattes sen ner i källaren under golvet. Vinet var mycket gott att dricka kallt.

En julafton tog man fram en flaska. Faste Gertrud öppnade den. Det small till och vinet sprutade ut. Hon blev så överraskad så hon svängde runt och lyckades spruta vin på flera av väggarna.

Arnold Lagerfjärd

Hjälp!!!

Kommunarkivarie Barbro Marainen vill ha hjälp med att få utskrifter av dessa personer. Det gäller byafotograferingen 6 juni 2000. Hoppas att Ni som är medlemmar i BÖFF, och känner nedanstående personer, ber dessa att ta kontakt med Barbro och vid tillfälle söka upp henne på stadshuset för underskrift. Byarnas CD-skiva kan inte försäljas förrän alla har skrivit på!

Fotografer

Boel Eriksson	Degerbäcken
* Lorentz Hansen	Edefors/Harads
Tina Eriksson	Forsträskhed
Roger Nordberg	Inbyn
Egon Nordberg	Lakaträsk
Kenneth Rönnbäck	Lakaträsk
Hans Öhman	Ljuså
Katarina Sjöberg	Nedre Flåsjön
Kurt Johansson	Mjedsjön
Jan-Olov Sehlstedt	Norriån
* Ann Ekman	Rasmyran
Elisabeth Sjölund	Råbäcken
Christer Johansson	Storsand
Torbjörn Sehlberg	Sundsnäs/Sörbyn
Lars Johansson	Svartbjörnsbyn
Elin Noren	Svartbäcken
Gottner Hansen	Svartlå
Magnus Bergdahl	Svartlå
Sixten Selberg	Valvträsk
Karl-Anders Isaksson	Vibbyn
Henken Eriksson	Vittjärv
Göran Nordmark	Åskogen
* Åke Selberg	Överstbyn
Patrik Degerman	Överstbyn

Nya rättighetsinnehavare ordförande / byaålderman

Kurt Adolfsson	Brobyn – Vibbyn
* Lorentz Hansen	Edefors
Nils-Göran Henriksson	Harads
Per-Olof Karlberg	Hundsjö
* Egon Nordberg	Lakaträsk
Håkan Sundqvist	Ljuså
Monica Virding	Mjedsjön
Bengt Sjöberg	Nedre Flåsjön
Roland Björk	Norriån
* Ann Ekman	Rasmyran
Ola Sundqvist	Råbäcken
Bengt Selberg	Sundsnäs
Vanja Engström	Svartbäcken
Carl-Axel Boström	Svartlå
Gösta Harlin	Sävast
Håkan Sundberg	Vittjärv
Rune Bjursten	Åskogen
	(undertecknat ett avtal)
* Åke Selberg	Överstbyn

* = två (2) påskrifter

Nya medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i föreningen

medl.nr.

Sven-Erik Nilsson	Hornsgatan 2	961 33	Boden	0921 - 550 22	614
Heleen Hedman-Walderhaug	Platåvägen 31	310 58	Vessingebro	0346 - 20 402	615
Anna-Lena Nyquist	Pringsgatan 10	961 31	Boden	0921 - 51 754	616

Adressändringar

Rolf Fredriksson	Gemträsk 3	961 91	Boden	0921 - 16 646	105
Anna Stenberg	Kristoffersgatan 21, 1 tr	302 50	Halmstad	035 - 130 975	216
Kerstin Johansson	Drottninggatan 20 D	961 35	Boden	0921 - 17 662	572
Eva Preutz	Kyrkgatan 47	961 64	Boden	0921 - 12 654	575

Gamla brev

Att läsa gamla brev kan få trevliga följder!
Min pappas moster emigrerade till Amerika 1904.
Hon brevväxlade bl.a. med en bror och hans döttrar här i Sverige. De skrev om sin nutid och sina gamla minnen. De breven har jag läst och blev intresserad av att få veta mer om henne.

Hon skriver nämligen i breven till brodern vilka fler hon brevväxlar med i Sverige och i Amerika.

Min efterforskning startade hos olika församlingar. Men de två första brevvännernas släktingar hade inga brev bevarade.

Den tredje brevvännen var svårare att spåra. Hennes yngsta dotter hade flyttat enormt mycket och jag strandade vid flytten under 1940-talet.

Så i våras var det dags för pärmstädning och jag upptäckte att jag hade födelsedata på den yngsta dottern.

Använde mig av folkbokföringen 1970 och hittade henne där.

Tack vare Eila Fredrikssons Internetsök på telefonnummer kunde jag så ringa till henne, hon bodde kvar på samma ställe (otroligt nog).

Nu har jag träffat henne, hennes två söner och ett 15-årigt barnbarn i Bergslagen.

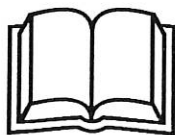
Deras släktforskningsintresse hade väckts. 15-åringen hade sökt på Amerikasajten Ellis Island och var full av frågor om olika platser.

Jag kunde bl.a. visa dem var hennes morfar och min farmor växt upp.

Och jag fick foton av personer och platser som jag läst om i breven.

Det var ett trevligt möte tack vare gamla brev.

Stina Elming

Besöksstatistik

I samband med tillverkningen av förra numret av Boden-ANAN, den 15 april, skrev undertecknad in sig i Råbäcksgårdens gästbok som besökare nr 41'000. Det uppmärksammades med två trisslotter varav den ena utlösl med vinst (25:-).

Ewa Sandberg

TACK

Ett varmt tack från BÖFF:s styrelse för alla de gåvor och bidrag vi fått:

Rickard Pahlsson	Boden
Eliud Carlsson	Boden
Inga Enberg	Prästholm
Martin Södermark	Sävast
Gunhild Ranestål	Piteå
Marianne Näslund	Boden
Gunnar Idberger	Boden
Bengt Rönnbäck	Boden

samt till alla som gett bidrag i mikrokortsparbössan och skänkt prylar till "loppisen".

BÖFF

gratulerar dessa medlemmar som fyllt jämna år under det andra kvartalet år 2004

Sture Jansson (1:a kvartalet)
Holger Hansson-Palo (1:a kv.)
Ann-Sofi Wilhelmsson
Benny Källström
Gudrun Häll
Gösta Sundqvist
Göte Sundberg
Hagar Nordlund
Hans Söderström
Irma Söderberg
Kalle Brandin
Kjell Rosenberg
Sigröd Lundholm
Hlf Nebell
Viola Blomqvist

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning
retur med den nya adressen till:

B Föreningsbrev

Boden-ANAN
c/o Sandberg
Kålrotsvägen 11
961 47 Boden

Studieprogram

HANTVERK

- * Knuttimring
- * Block&rundtimring

DATA

- * Nybörjardata
- * Grunddata
- * Photoshop
- * Excel
- * Hemsida

ALLMÄNT

- * Jägarskolan
- * Skogskurser
- * Släktforskning
- * Hembygdsforskning
- * Bugg o Linedance
- * Spanska
- * Ryska
- * Engelska
- * GPS-navigering

Har du anmält dig till höstterminens verksamhet

Studieförbundet Almgatan 6
Vuxenskolan Tel.0921-17190
Fax 0921-19800